СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. | Олифантъ, Па. Субота 17-го Сѣчня 1901. | Число 3.

Переглядъ тыждневый.

По горячковôмъ житю въ выборчôмъ періодѣ, вертае поволи Галичина до своего давного що-денного житя. Секвестраторы розпочали опять свою роботу зô здвоеною енергією; жиды, якъ и перше, лѣцитують хлопскй ґрунты, а прерôжнй шляхотско-польскй рады повѣтовй, урядники и дѣдичѣ метять ся на цѣлыхъ громадахъ за непослухъ (а властиво за добиване ся належныхъ собѣ правъ) пôдчасъ выборôвъ. Все те дѣе ся на стару моду, систематично и безъ розголосу... Навѣть побѣдителѣ не мають вôдваги голосно тѣшити ся, а побѣдженй плакати.

Лишь зъ будынку галицкого сойму вѣе несупокôй. Тамъ вôдъ кôлькохъ днѣвъ вôдбувають ся соймовй засѣданя, а руско-народнй послы вносять одну интерпеляцію за другою въ справѣ выборчихъ надъужить. Выказують они такй бруды верховодячои верствы въ краю, такй розбишацкй учинки и деспотизмъ, що чоловѣкови мимо волѣ стають передъ очима подѣѣ зъ часôвъ небôжки Польщѣ за панованя Жиґмонда III.

Польска шляхта дрожить бо знае, що устами тыхъ послôвъ промовляють міліоны покривдженыхъ, але тяжко вымагати, щобы она сама себе засудила и укарала. Тй всѣ скарги мусять опинити ся передъ радою державною, котра ихъ вôддасть въ руки прокуратора.

Дивували ся многй черезъ що нѣмецка преса (часописи) зъ такимъ запаломъ боронила Анґлію, а выступала противъ Бурôвъ. Теперь допервa выкрыло ся, що большa ей частина була пôдкуплена анґлійскими капіталістами. Одна лишь така спôлка богачôвъ De Beers Co., въ котрôй верховодить звѣстный Cecil Rhodes, жертвувала на ей пôдкупство 2 міліоны и 50 тысячь долярôвъ.

Таке вôдкрыте помогло Бурамъ, бо множество охотниковъ нѣмецкихъ, французкихъ, російскихъ и пр. вôдплывае остатными часами, щобы боротися по ихъ сторонѣ. Ходить также чутка, що два бурскй ґенералы Бота и Деветъ обголили собѣ вуса и бороды тай аґітують въ анґлійской кольоніи Кейпъ, побуджуючи Африканцѣвъ до громадного повстаня, а вôддѣлы ихъ вôйскъ бьють по давному Анґлійцѣвъ где попало.

Сенатъ Сполуч. Державъ радивъ надъ проектомъ мѣжнародного права, забороняючого продажу горячихъ напитковъ и опіюмъ народамъ о низькôй цивілізацiи въ Азіи и Африцѣ. Проектъ сей дуже гарный и варта, щобы таке право не лишь чимскорше зôстало ухвалене, але и введене въ жите.

Друга важна квестія, котру теперь сенатъ дуже пильно розберае, т. е. побôльшене сталои американскои арміѣ до 100 тысячь, упаде здае ся также. Многй зъ лучшихъ сенаторôвъ боять ся, щобы импеціялісты не схотѣли коли при помочи того войска зробити зъ Сполученыхъ Державъ королѣвства або цѣсарства а заразомъ лякають ся великихъ выдаткôвъ. Американскй вояки суть найлѣпше платнй въ цѣлôмъ свѣтѣ, а 100 тысячна армія зъѣла бы ту бôльше гроша якъ пôвъ міліонова въ Европѣ.

Въ французкôмъ парляментѣ заносить ся на таку саму обструкцію якъ та, що стару Австрію була трутила въ таке невôдрадне положене. Тамъ могуча колись и велика партія клерикальна, котра довгй лѣта трясла цѣлою Франціею, тратить нынѣ що разъ бôльше ґрунтъ пôдъ ногами. Зъ нею вже мало хто и числить ся, а навѣть шкодять ей где можуть. Найбôльше ей не на руку є радикальне правительство, що вôдъ року рядить французкою републикою. Оно мае довѣре народу, попирае всякй поступовй змаганя й черезъ те стягае на себе все тяжше и тяжше вороговане клерикалôвъ. Они радй бы позбути ся его за всяку цѣну, а не маючи до сего иншого способу, заповѣдають завзяту обструкцію въ парляментѣ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Сѣчень.		
17	Ч.	70 Апостолôвъ
18	П.	Навеч. Бог. (пôстъ)
19	С.	**Богоявленіе Господне**
20	**Н.**	**По Просв**, Іоанна Кр.
21	П.	Георгія
22	В.	Поліевкта
23	С.	Григорія

— Памятайте на „Руско-Народный Дôмъ Еміграційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st. New York City, **а за разомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою:** Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

Комітетъ.

Вôдкрытый листъ до о. Поливки въ Northampton, Pa.

Русины канадійскй разъ-вразъ пишуть до нашои редакціи и до старого краю за священникомъ. Церковнй власти выслали въ Канаду о. Д. Поливку, Василіянина, заосмотривши его въ всѣ потрѣбнй рѣчи и грошѣ (понадъ тысячь долярôвъ). О. Поливка утѣкъ зъ Канады зъ причины »морозу«, але обѣцявъ чимъ скорше тамъ назадъ вернути, чого доси не зробивъ. Въ виду сего пытаемо о. Поливку длячого вôнъ покинувъ канадійскихъ Русинôвъ, махнувъ на нихъ рукою, та взываемо о. Поливку, щобы вôнъ вырахувавъ ся публично зъ грошей и дарункôвъ зôбраныхъ нимъ на руску місію въ Канадѣ.

— **Американскй** тросты и компаніи дôйшли вже до такои могучости, що не вагають ся выповѣдати вôйну навѣть урядови и населеню цѣлыхъ повѣтôвъ. Щось подôбного дѣе ся теперь въ Скрентонъ и околици, где мѣскій урядъ зъ цѣлымъ населенемъ симпатизуючи зъ службою трамваѣвъ (стріткарôвъ) помогли ей выграти страйкъ. Компанія однакъ мстить ся за те на всѣхъ, бо знесла тікеты до пересѣданя (жадаючи платы за кожду ѣзду) а поліціянтамъ и урядникамъ не позволяе также ѣздити безплатно. Рада мѣста грозить компаніи вôдобранемъ концесіи.

— **Зъ галицкихъ выборôвъ.** Въ Жовквѣ знайдено въ урнѣ выборчôй 21 картокъ бôльше, якъ было голосуючихъ, хоть самъ п. староста Шумляньскій! — зъ роду Русинъ вôдбиравъ картки. Въ Равѣ рускôй предсѣдатель выборчои комісіи, злайдаченый „кс. канонікъ“ польскій зъ Угнова заглядавъ въ карты выборчй. Те саме робивъ кс. Ґвардіянъ Бернадинôвъ зъ Кристинополя въ Сокали. И се звесь галицке тайне голосоване! Але оно также »леґальне«, бо выйшовъ князь Сапѣга а не рускій хлопъ Мекелита. „Боже русінки, чеґо хцеце? пржецеж кьсьонже Сапега также русін!“

— **Дôмъ** притулку въ Rochester, где мѣстило ся до 180 дѣтей, згорѣвъ дня 8. с. м. Часописи подають, що въ огни згинуло тамъ до 30 дѣтей.

Недавно ще гинули люде въ Индіяхъ (Азія) якъ мухи вôдъ голоду, котрого причиною була посуха, якъ ось впавъ тамъ такій дощь, що пару тысячь людей утопилось. Образокъ сей показуе двохъ людей на улици мѣста Калькуты пôсля сего великого дощу по поясъ въ водѣ.

— **Нѣмецка** робôтнича ґазета „New Yorker Volkszeitung“ ч. 7. помѣстила велику статю про галицкй выборы пôдъ заголовкомъ »Ґаліціше вален«, въ котрôй пôдносить шахрайства и надужитя шляхоцкои кліки, якй суть причиною, що такъ мало вышло добрыхъ послôвъ рускихъ и польскихъ. Рôвно жь ударяе на австрійске правительство, кажучи: що се за правительство, що терпить и покрывае таку гниль въ своѣй державѣ? Статя ся надôслана зъ Вѣдня.

— **Сего року** будуть перепроваджувати конскрипцію (списъ людности) въ Канадѣ. Всѣ нашй люде довжнй при тôмъ казати правду, що они суть Русинами (по анґлійски літелъ рошенъ) а не пôдшивати ся пôдъ другй народности якъ Нѣмцѣвъ, Полякôвъ и т. д. Чимъ бôльша чисельна сила нашого народу буде подана до загальнои вѣдомости, тымъ бôльше будуть на него уважати и числити ся зъ нимъ.

— **Згорѣвъ** въ Буда-Пештѣ на Угорщинѣ дня 29. грудня м. р. парляментъ, палата послôвъ. Велика бібльотека пôшла также зъ дымомъ.

— **Ансонскй** фабрики: Brass and Copper Co. и Coe Brass Co. выслали въ тыждни рускихъ Рôздвяныхъ святъ ажь 20 каръ дроту до Индій, звиненого на великй деревянй шпулѣ, ваги міліонъ фунтôвъ. Се перша така велика и такъ далеко призначена высылка зъ тутешныхъ фабрыкъ. Въ Индіяхъ мають будувати стріткары. Минувшого року Farrel's Foundry выслала на Кубу 36 ваґонôвъ рôжного желѣзива и машинъ. Въ всѣхъ тыхъ фабрикахъ чисельно робять нашй люде. И куда то ихъ праця не розходить ся?

— **Паровый** корабель Jaqua розбивъ ся недалеко Санъ Франсиско а 40 подорожныхъ, котрй нимъ ѣхали потопили ся що до одного. Зъ залоги корабельнои уратувавъ ся лишь оденъ машинѣста, що злапавъ ся перевернено чôвна и разомъ зъ нимъ бувъ выкиненый филями на берегъ.

— **Черезъ** велику снѣговицю, перерваный зôставъ рухъ желѣзничій въ Галичинѣ и на Украинѣ коло Кієва. Въ цѣлôй Европѣ пануе теперь велика студѣнь.

Невинно повѣшеный.

Населене цѣлои Манітобы а навѣть и цѣлои Канады було лихе и обурене на Галичанъ, коли то въ 1899 р. зôстала обрабована и вымордувана цѣла родина руского поселенця въ Stuartburn, Man. Пôдозрѣлыхъ о сей злочинъ двохъ Русинôвъ (родомъ зъ Буковины) заразъ таки того року засуджено на смерть и 27. мая повѣшено въ Вінніпеґу. Теперь допервa по двохъ лѣтахъ переконують ся, що оденъ зъ нихъ, молодый 25-лѣтный чоловѣкъ, бувъ невинно повѣшеный, бо не бравъ жадного удѣлу въ тôмъ злочинѣ.

— **Зъ нагоды** конвенціи Р. Н. Д. Е. вôдбувъ ся въ Jersey City, N. J. вечерокъ, зложеный зо спѣвôвъ, декламацій и бесѣдъ. Мѣсцевый хоръ пôдъ управою А. Зволиньского, вôдспѣвавъ удачно „Квѣты мои весняній“, „Прійдѣте“ (псаломъ Д. Бортняньского) и пару иншихъ хорошихъ пѣсень. Декламовали: А. Телепъ „По хрестинахъ“, А. Драґанъ „Хто рано встае“, П. Ярема „Чигиринъ“, Я. Кода „Кавказъ“, К. Кирчôвъ „Каменярѣ“, всѣ вповнѣ удачно, деңекотрй навѣть артистично, то жь не дивно, що оплескамъ не було кôнця. Опôсля прочитано надоспѣвшй телеґрамы зъ Питсбурґа, Травґеръ, Мт. Кармелъ и Трой, Н. Й. Въ рускôй гали Д. Голода уконституовавъ ся комітетъ и вôдбувъ перше свое засѣдане.

— **Клюбъ** само-убійцѣвъ, що вже складае ся зъ 26 членôвъ завязавъ ся въ Atlantic City, N. J. Конституція гого клюбу вымагае, щобы оденъ зъ членôвъ вôдобравъ собѣ кождого року жите. Въ тôй цѣли сходять ся всѣ члены на означеный день и тягнуть кульки. Хто вытягне чорну — той въ протягу 24 годинъ мае застрѣлити ся, втопити, отроити, або повѣсити вôдповѣдно до ґусту, хто що любить. Конституція нѣкого не вяже... Щобы було на похороны, члены дають вкладку — и назбирали вже на се поважну суму, бо по $130 на кождого. Клюбъ сподѣвае ся, що въ недовзѣ буде мати множество членôвъ.

— **Божевôльный** Анґлієць зъ револьверомъ, стрѣльбою и сокирою (якъ намъ доносить п. Гр. Паскарикъ) увихавъ ся по канадійскôй кольоніи Стюартборнъ, а зайшовши на нôчь до хаты одного руского поселенця, омало не вымордувавъ цѣлои родины. Зъ гôркою бѣдою удало ся его обезъоружити и вôдослати желѣзницею до Вінніпеґъ.

— **Списъ** людей показавъ, що въ Сполуч. Державахъ на кождыхъ 100 людей є 88 бѣлыхъ, а 12 кольоровыхъ т. е. Ніґрôвъ, Индіянôвъ и т. п.

— **Тайне** товариство »Бѣлыхъ шапокъ«, котре взяло собѣ за цѣль нищити и переслѣдувати муринôвъ въ Спол. Державахъ, такъ сильно дае ся въ знаки муринамъ и ихъ приклонникамъ въ полудневыхъ стейтахъ, що правительство назначило 5000 долярôвъ тому, хто таку »Бѣлу шапку« зловить на горячôмъ учинку.

— **Фабрика** динаміту въ Thompson Point, Gibbstown, N. J. вылетѣла въ воздухъ передъ кôлькома днями зъ причины неосторожного обходженя ся зъ огнемъ. Гукъ вôдъ тои експльозіи можна було чути 25 миль наоколо а кавалки людского тѣла, зъ 3 робôтниковъ, котрй тамъ тогдѣ працювали, знайшли порозкиданй на кôлька сотъ стôпъ вôдъ мѣсця выпадку.

— **Кôлькохъ** невыслѣдженыхъ доси бандитôвъ хотѣли выкрасти дѣти болгарского князя Фердинанда, щобъ пôзнѣйше взяти за нихъ великій окупъ. Дѣялось то въ Сандровѣ надъ Чорнымъ моремъ, где князь разомъ зъ родиною бавить теперь въ купеляхъ. Лишь та обставина уратувала дѣтай, що ихъ неприсутнôсть спостерегли въ часъ и перешкодили вôдважнымъ злодѣямъ въ ихъ дѣлѣ.

— **Дикій** цапъ убивъ жѣнку въ повѣтѣ влощôвскôмъ въ Росіи (и то еще не яку будь, бо писариху). Выйшла она въ лѣсъ по грибы и здыбала ся зъ цапомъ. Видно однакъ, що баба не припала ему до вподобы, бо такъ ей потовкъ, що на другій день померла.

— **Такъ** много піякôвъ намножило ся вже въ Анґліи, що заряды рôжныхъ желѣзниць наказали привязувати до кождого особового потягу спеціяльный ваґонъ для — пяныхъ

— **Оденъ** айрискій священникъ походивъ по многихъ готеляхъ минувшои недѣлѣ, а видѣвши, що майже всѣ зъ нихъ отворенй, такъ ся розгнѣвавъ, що вы бивъ одного свого парохіянина знайшовши его при барѣ. Чи не за велика трохи ревнôсть?...

— **М. Терлипъ** (Русинъ?) зъ Cleveland, O. проколовъ ножемъ жену и 16 лѣтного сына, а вкôнци вôдобравъ собѣ жите. Причиною до того було, що жена просила у него грошей на обѣдъ, а вôнъ давъ ей лишь 15 центôвъ, кажучи, щобы решту додавъ сынъ. Сынъ не хотѣвъ грошей дати зъ чого выйшла бійка, котра такъ нещасливо закôнчилась.

0 5

— **Найвызшій** мôстъ для ужитку желѣзницѣ выбудовала Penna Steel Co. въ горахъ Шанъ, въ Азіи.

— **Огонь** на преріи въ Тексасъ захопивъ кôлькоро людей, въ наслѣдокъ чого однй вже умерли, другй борють ся зô смертію.

— **Просимо** всѣхъ новыхъ предплатниковъ, щобы намъ сейчасъ подали свои докладнй адресы, а секретарѣ »Союза« щобъ зôбранй для »Свободы« грошѣ впросто до насъ вôдсылали.

— **Зъ Финляндіи** доносять, що рядъ російскій заказуе друковати ґазеты, котрй въ якій небудь способъ поважили ся критикувати его поступоване. Кромѣ того мае бути заведена тамъ по школахъ обовязкова мова російска, а церковь православна оголошена яко державна мимо сего, що Финляндцѣ майже всѣ Лютераны.

— **Вербункове** бюро Сполуч. Державъ старае ся всѣми силами вплынути на суды американскй, щобы малолѣтныхъ хлопцѣвъ, котрй мають ити до дому поправы, вôддавано на войсковй кораблѣ. Въ той спосôбъ Америка може собѣ за кôльканайцять лѣтъ выховати найлѣпшихъ морякôвъ въ свѣтѣ. Зъ дому поправы въ Чікаґо, котрый зове ся John Worthy School вже вôдôслано кôлькадесять хлопцѣвъ на войсковй кораблѣ, и е надѣя, що въ коротцѣ тысячѣ ихъ знайдуть ся при тôй самôй роботѣ.

— **Галицкй** лѣкарѣ при львôвскôмъ и кракôвскôмъ шпитали загрозили страйкомъ наколи имъ не пôдвысшать платнѣ. До сего пôдвысшеня мають они право, бо тамъ платять имъ дуже мало, еще пôсля патенту Маріи Тересіи, по 300 злр. рôчно и 10 свѣчокъ лойовыхъ...

— **Згорѣло** двое дѣтей въ Ракôвци, пов. городеньского въ Галичинѣ, дня 16. падолиста м. р. Йхъ мати, Настя Гоменюкова сушила того дня коноплѣ въ печи, а сама терла сухй на обôйстю. Въ хатѣ спало въ колисцѣ коло печи двое дѣтей. Нещасте однакъ хотѣло, що коноплѣ въ печи заняли ся а вôдъ нихъ и колыска. Закимъ збѣгли ся люде на крикъ Настѣ и дѣтей — огонь обнявъ цѣлу внутреннôсть хаты, а дѣти такъ попекли ся, що въ коротцѣ померли.

— **До** Vancouver, B. C. приѣхавъ Американецъ, що бувъ за 9 лѣтъ въ неволи у Австралійскихъ дикунôвъ. Утѣкъ звôдтамъ пôдчасъ битки сусѣдного племени зъ тымъ, у котрого вôнъ бувъ въ неволи. Розказуе, що кожда дика жена хотѣла, щобы вôнъ зъ нею женивъ ся.

— **Русины** въ Leduc, Alta, (Канада) близько Edmonton будують церковь 24Х38 стôпъ велику. Буде коштовати $1200.00.

— **Bryan**, бувшій кандидатъ на президента Спол. Державъ, зачавъ выдавати тыждневу ґазету The Commoner.

— **Весна** пануе въ стейтахъ Минесота и Канзасъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
by the Svoboda Publ. Co.,
112 Jones Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на	рôкъ	$2.00
„ „ „	пôвъ року	1.00
„ „ „	чверть року	50
„ „ „	оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ		$2.00

Оплачувати газету треба всегда въ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
112 Jones Str. — OLYPHANT, Pa.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офісѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Увага.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до председателя:
REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

— **На вѣчу** вôдбувшôмъ ся дня 1. януара 1901 въ Джерзи Сити, Н. Дж. выбрано комитетъ зложеный зъ 4 членôвъ: о. Ив. Констанкевича и Ив. Глову зъ Шамокинъ, Па., о. А. Бончевского зъ Ансоніи, Конн. и В. Криницкого зъ Джерзи Сити, котрѝ мають чимскорше скликати на зъѣздъ всѣхъ рускихъ священниковъ и свѣтскихъ делеґатôвъ церковныхъ въ цѣли заложеня церковно-народнои орґанізаціи и въ той способъ положити конецъ дотеперѣшнымъ непорядкамъ.

— **Справа** выдаваня мѣсячника на анґлійскôмъ языцѣ черезъ недержавнѝ народности, живучѝ въ Америцѣ, заинтересовала не мало поступовыхъ людей. По живôй а горячôй дискусіи по часописяхъ назначено зъѣздъ представителѣвъ дотичныхъ народностей на день 5. февруаря б. р. до Питсбурґа. Єсть одже надѣя, що ся гадка ввôйде въ житє въ недалекôй будучности. Справа сего выдавництва была порушована нами неразъ въ „Свободѣ“, а кромѣ сего обговорювано еи публично на вѣчу въ Джерзи Сити, на котре прибувъ также П. Міколайніс, редакторъ литовскоп ґазеты „Vienybe“, зъ Plymouth, Pa. Зôбранѝ заявили не лишь свою згоду и симпатію та обѣцяли помôчь, але также ухвалили, що тѝ Русины, котрѝ являть ся на зъѣздѣ питсбурскôмъ мають уважати ся за представителѣвъ руского народу. На той зъѣздъ повиннѝ поѣхати лишь люде розсуднѝ, вôльнѝ вôдъ всякихъ упереджень и вырозумѣлѝ на переконаня другихъ. Кожда народнôсть безъ взгляду на скôлькôсть представителѣвъ повинна уважати ся тамъ за одиницю рôвну кождôй другôй. Єсли таке спôльне выдавництво ввôйде въ житє то се буде великій крокъ напередъ до збратаня народôвъ и вôдзысканя ихъ независимости. Єслижь бы тое все не удало ся, то бувъ бы се знакъ, що мы дуже мало або й нѣчого не научили ся та що мы справдѣ дѣти, що не доросли еще до независимости, але мусимо мати надъ собою непрошеныхъ опѣкунôвъ.

Руске письменство въ Америцѣ.

(Дальше).

18. юлія 1895 р. вышло перше число »Свободы« въ Shamokin, Pa. Она выходила до нового року въ тôй самôй формѣ и зъ тымъ самымъ змѣстомъ. По новôмъ роцѣ 1896. выходить »Свобода« въ дуже збôльшенôмъ форматѣ тай змѣстъ еи змѣняесь. Заведено фейлетоны на першôй и на четвертôй сторонѣ, появляе ся вже бôльше дописей такъ зъ амер. Руси якъ и зъ Галичины. Въ фейлетонахъ крôмъ передрукôвъ Франка, Федьковича и др. появляють ся ориґінальнѝ писаня: д-ра А. Чайковского, М. Павлика и декотрыхъ руско-американ. письмакôвъ. Въ тôмъ часѣ, въ 1896 р., починаесь масова еміграція до Канады. Въ »Свободѣ« появляють ся першѝ вѣсти про Канаду, писанѝ Д. Салейомъ. Зъ Бразиліи доходять дописи, сталѝ дописователѣ зъ Галичины (Й. П.) и зъ Буковины (О. М.) подають докладнѝ вѣсти про рухъ братôвъ въ рôднôмъ краю. Крôмъ рôжныхъ статутôвъ для братствъ печатае »Свобода« рядъ популярныхъ книжочокъ. Найпершою брошуркою, яку въ 1896 р. въ Шамокінъ надрукувала друкарня »Свободы« була: »Розмова Поляка зъ Русиномъ« (весь накладъ розпроданый). Можь певно скати, що »Свобода« въ Шамокінъ отрясласъ зô своихъ дитинныхъ пеленокъ, поча ла хотѣти стати поважнѣйшою ґазетою. Дня 2. липня 1896 р. перенесено »Свободу« до Mt. Carmel, Pa., де она выходила ажь до 1. авґуста 1900 р.

Выдавництво популярныхъ книжочокъ поступае, помимо страшно слабого покупу. Выдано:

Якъ чортъ заслуживъ кусника хлѣба (накладъ вычерпаный); Образки зъ Америки, Бузько; Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинôвъ, М. Павликъ, ч. I.; Канадійска Русь, Н. Дмитрôвъ; Конституція Спол. Державъ пôвн. Америки, Ст. Макарь; Дещо про права и суды въ Спол. Державахъ а особенно въ державѣ Пенсилвенія, д-ръ Ю. Чунка; Оповѣданя, Ст. Макарь; Тымко Гаврилюкъ, Несторъ Дмитрôвъ; Про вôдступниковъ вôдъ россійского православія и ихъ переслѣдованя; Американьскій шляхтичь, Ст. Макарь.

Крôмъ чимъ разъ бôльше ориґінальныхъ фейлетонôвъ писаныхъ таки своими американско-рускими письменниками, подыбуемо переклады зъ анґлійского и передруки молодыхъ писателѣвъ, якъ Стефаника и др. Орґанізація церковна трактуесь часто и обширно, однакъ не въ силѣ була дозрѣти изъза прерôжныхъ причинъ. Квестія національна, сказати-бъ украинофільство, зай мае ширшѝ круги письменныхъ робôтниковъ и »Свобода« дôстае сталыхъ добрыхъ корреспондентôвъ зъ помѣжь людей.

Орґанізаційнѝ роботы поступають поважнымъ крокомъ упередъ. Тов. »Союзъ« заходами А. Бончевского и его попередниковъ, доходить до поважного числа 3.500 членôвъ.

Про »Р.Н.Дôмъ Еміґраційный«, той насущный хлѣбъ для ам. Русинôвъ дбае безъ утомы Н. Пôдгорецкій.

Шкôльный фондъ для пôдмоги бѣдной молодѣжи поступае поволи, якъ всякѝ нашѝ справы.

Дня 1. августа 1900 перенесено »Свободу« до Olyphant, Pa., де доведено до кôнця друковане спороп книжки „Руско-анґлійскій провôдникъ“, Ст. Макара, передруковано фейлетоны „Дорога до свѣдомости“ въ двохъ частяхъ и „Якъ поставъ свѣтъ“ (пер. зъ календаря на 1901 р.) Въ Олифантъ запроваджено въ »Свободѣ« на пробу двѣ шпальты на 4. сторонѣ въ анґлійскôмъ языцѣ для дѣтей, та почато друковати руско-американскѝ народнѝ пѣснѣ. Не хочу вартости друкованя такихъ пѣсень оцѣняти, ихъ ще мало явилось, все-жь они могуть дати яке-таке поняте о тôмъ, якъ народъ дивить ся на Америку зъ еи новыми вôдносинами и порядками. »Свобода«, зважививши обставины, представляесь досыть добре. Змѣстъ рôжнородный, дописей богато зъ Спол. Державъ, Канады, Бразиліи, навѣть Филипинъ и Украины. Крôмъ фейлетонôвъ, зъ котрыхъ деякѝ зовсѣмъ добрѝ, маемо вже вôдъ двохъ лѣтъ поезіи декотрѝ навѣть літературнои вартости С. Чернецкого. При кôнци с. р. выйшовъ »Календарь« заходомъ А. Левкова.

Коли-бь зсумувати все сказане, то амер. Русь мала до теперь двѣ ґазеты, котрѝ бôльше не выходять: »Америка« и »Руске Слово«. Теперъ выходять три ґазеты: »Свобода«, »А. Р. Вѣстникъ« и »Свѣтъ«. Про тѝ двѣ послѣднѝ опôсля погоморимо. »Свобода« выходить 8 лѣтъ и выдала 11 книжочокъ популярныхъ, а друкарня еи крôмъ множества статутôвъ рôжного рода, выдрукувала два Календарѣ. Першій впорядивъ Н. Дмитрôвъ на рôкъ 1897. Другій выдавъ А. Левкôвъ на рôкъ 1901.

(Конець буде).

Справоздане

зъ головнои конвенціи тов. „Р. Н. Дôмъ Еміґр. въ Америцѣ.“

Коли вже поважне число гостей и делеґатôвъ зôбрало ся дня 1. лат. януара 1901 въ призначенôй до того гали въ Джерзи Сити, предсѣдатель товариства короткою промовою отворивъ конвенцію, на часъ котрои выбрано о. Ст. Макара предсѣдателемъ, а С. Ядловского зъ Ню Йорку и Ив. Сабата зъ Йонкерсъ секретарами.

Изъ вôдчитаного рôчного справозданя секретаря К. Кирчова показало ся, що по день 30. дец. 1900 зôбрано на „Дôмъ Еміґр.“ $684.70, а передъ самою конвенціею $61.75, разомъ $746.45; розходы товариства за цѣлый рôкъ (якъ чартеръ, шѣсть сотъ бльокôвъ, вôдозвы, друки, листы, книги, почта и др. дрôбнѝ выдатки), выносять $186.64, одже станъ касы по вôдтрученю всѣхъ выдаткôвъ выносить зъ днемъ 1. лат. януара 1901 р. кволту $559.81. Рôвно-жь и справоздане касіера Ив. Париляка згодило ся зъ справ. секретаря.

Опôсля предсѣдатель товариства здавъ справоздане зъ цѣлорôчнои дѣяльности тов., зъ котрого показалось, що въ справѣ товариства выслано за цѣлый рôкъ 800 листôвъ; товариство зôстало зачартероване и затверджене америк. правительствомъ пôдъ назвою: „Little Russian National Emigration Home Assosiation U. S. A.“ (Тов. Руско-Народный Дôмъ Еміґр. въ Америцѣ) и про те мае право дѣйствовати въ цѣлыхъ Спол. Державахъ.

Тов. выйняло зъ „каселъ ґарды“ м. р. 32 людей и по можности вспомогло ихъ такъ морально якъ и матеріяльно.

MUTSUHITO, японскій цѣсарь. Мае 48 лѣтъ и е цѣсаремъ вôдъ 1867 року. Вônъ збирае ся теперь въ дорогу, щобы побачити троха свѣта.

Ухвалено, щобы о. Гр. Грушка звернувъ $148.60, котрѝ вônъ зôбравъ на Дôмъ Еміґр. въ 1894 и 1895 рр. Дальше надъ предложеными предсѣдателемъ статутами вывязала ся дискусія и принято статуты товариства, котрѝ незадовго осôбно будуть выдрукованѝ и розôсланѝ членамъ. На пôдставѣ принятыхъ статутôвъ, членомъ товариства може бути не тôлько поодинокій чоловѣкъ, але й братства, церкви товариства, клюбы, читальнѣ и т. д. Звычайнѝ члены платять 50 цнт на рôкъ; члены основателѣ найменше $25.00; чл. почетнѝ найменше $100.00; члены вспомагаючѝ, що зложать найменшу жертву.

На внесене Ал. Горбаля зъ Ансоніи, Конн. ухвалено, щобь на кождôй кольоніи бувъ аґентъ для посередниченя въ продажи шифкартъ, а крôмъ того мѣсцевый комітетъ зъ 3 членôвъ, для позыскованя новыхъ членôвъ, для збираня жертвъ и т. д. На внесене Шелецкого зъ Йонкерсъ принято, що членомъ товар. може бути не тôлько кождый Русинъ и Русинка, але также зъ иншои народности христіянинъ. На внесене К. Котанчика зъ Шамокинъ, Па. ухвалено, що хто хоче стати членомъ товариства, все одно, чи зъ братства чи нѣ, то платить 50 цнт. рочно. Ухвалено, що головный комітетъ мае складати ся зъ 15 членôвъ и кождого року мае оголошати ся публично справозданє касово. Принято до вѣдомости зъ радостію, що „Р. Н. Союзъ“ обнявъ покровительство и приступивъ въ члены нашого тов. и буде мати все своихъ 3 заступниковъ въ комітетѣ.

Старому комітетови удѣлено абсолюторію и выбрано новый комітетъ:

О. Н. Пôдгорецкій, председ.; Ив. Глова, заст. пр. зъ Шамокинъ; К. Кирчôвъ, секр.; И. Париляк, заст. секр.; Л. Сиротикъ зъ Йонкерсъ, касіеръ; И. Смить, зъ Маганой Сити; М. Нехай, зъ Йонкерсъ; Н. Фаринякъ, Трантеръ; Н. Пейко, Питсбурґъ; К. Кобапъ, зъ Олифантъ; И. Адамя, зъ Мт. Кармель; И. Ярема, зъ Ню Йорку; А. Горбаль, зъ Ансоніи; о. А. Бончевскій; I. Коваль, зъ Шенандоа выдѣловѝ.

ЗАСТУПНИКИ:

А. Янкевичь, зъ McAdoo; А. Шлянта, зъ Мейфилдъ; М. Романикъ, зъ Бруклина.

Ухвалено запросити прочѝ рускѝ и славяньскѝ орґанізаціи, щобъ вступили въ члены нашого товариства. Ухвалено, скоро лишь каса тов. досягне $1000.00, приступити до отвореня Дому Еміґр. Касіеръ тов. мае бути все бейльованый. На конвенціяхъ „Р. Н. Союза“ и „Соединенія“ (сли цѣле приступить) буде ся здавати точнѝ справозданя.

На тôмъ закôнчено нарады конвенціи тов. „Р. Н. Дому Еміґр.“

Джерзи Сити, Н. Дж. 1 лат. януара 1901.
О. Ст. Макарь, пред. — **Сем Ядловскій, Иванъ Сабатъ.** } секр.

Дописи.

З Харкова, Україна.

»Ґубернське земське зібране« черниговської ґубернії поклало вдати ся до министерств з проханкою о дозвіл осьвіти народної на рідній українській мові.

Полтавське »Земське ґубернське зібране« радило ся теж об тому ж і настановило комісію, яка повинна детально розглянути це діло з усіх боків, а тоді вже і до министерств посунуть ся. Зараз-же це »зібране« поклало вдати ся до урядів належних з потрібуванем дозволу у всіх народних книгозбірнях мати книжки на українській мові, чого доси у нас на Україні не можно. Бач які ми нещасні!

»Харківське ґубернське земство« з поводу потрібуваня своїх земських лікарів поклало друковати популярні медичні книжки задля селян.

Як бачите еволюція потроху посуваеть ся й у нас. Видно потреб житевих не поборють ніяки щампони хоч яких кацапів!...

Українець.

Зъ YALE, VA.

Заявляемо Вамъ и жалуемо ся въ имени россійскихъ братôвъ т. е. баптистôвъ, котрѝ живуть въ Россіи, кіевскоп ґуберніи, каневского уѣзда и по другихъ мѣсцяхъ, що мировѝ суддѣ засуджують людей за молитвеннѝ зôбраня на 20 рублѣвъ кары вôдъ чоловѣка. Въ кого нема грошей то продають все зъ хозяйства вôдъ великого до малого, а навѣть забирають квочку зъ малыми курчатами. Покривдженѝ люде подають прошеня до самого царя, щобы имъ облегчивъ тѝ незаслуженѝ терпѣня, та тѝ прошеня начальство недопускае.

Люде дуже а дуже терпять, и пишуть до насъ зъ Россіи, щобы мы зъ Америки писали до царя, щобы облегчивъ своимъ пôдданымъ ихъ житє, но мы не маемо на те жадного способу, тому звертаемо ся до редакціи »Свободы« зъ прошенемъ, щобы намъ подала, якимъ способомъ можна заслати прошене до россійского царя. Также просимо редакцію подати ту вѣстку у ґазетѣ и заслати до Россіи якъ найбôльше число примѣрниковъ.

Мойсей Иващенко

Зъ Stuartburn, Man., Canada.

Въ насъ зима розпочала ся 8. новембря, але снѣгу великого нема. Правда, що морозы зъ вѣтромъ бувають дуже частѝ, але то не треває довго лишь 7—8 днѣвъ потому потеплѣе на тыждень а часомъ и довше. Передъ кôлькома тыжднями знову 110 Русинôвъ подало ся о горожаньскѝ папери зъ Стюартборнъ.

Якъ бувъ кс. Кулявый въ осени у насъ, то небогато зôбравъ грошей лишь 101 дол. въ однôмъ тыждни. Такій бизнесъ припавъ ему до вподобы, бо приобѣцявъ, що приѣде опять на Рождество Христове. Взагалѣ чужѝ взбогачують ся мѣжь нами и що разъ бôльшій вплывъ мають на нашь народъ.

Ник. Пригродкій.

Зъ Yorkton, Assa. Canada.

Поважне число, бо надъ 400 рускихъ родинъ проживае въ нашôй кольоніи Йорктонъ. Минае вже оденакъ третый рôкъ, а мы еще не бачили руского священника. Неоденъ зъ насъ заходить въ голову, черезъ що забувають они такъ за насъ? Не хотять, заказали имъ, чи що такого? Француцкѝ попы крутять ся мѣжь нами безъ перестанку, польскѝ доѣжджають до насъ дуже часто, ажъ зъ Вінніпеґу, а о рускихъ нѣ слиху нѣ дыху. Навѣть разъ на рôкъ не загляне нѣ оденъ до насъ. А прикро то, дуже прикро, нашому побожному народови бачити ся такъ опущенымъ и занедбанымъ вôдъ своихъ пастырôвъ духовныхъ.

Вôдзываемъ ся про те и просимо разомъ зъ другими нашихъ отцѣвъ духовныхъ, такъ галицкихъ, якъ и американскихъ, щобы хоть теперь, на четвертый рôкъ выслали до насъ кого зъ помѣжь себе. За ихъ трудъ дасть имъ Богъ здоровля и много лѣтъ прожитку, а мы надгородимо ихъ также чимъ лишь будемо могли. Всѣ народности мають ту своихъ духовныхъ, всѣ чують слово Боже въ рôднôй мовѣ, лишь мы Русины коротаемъ свое житє, неначе вôдлюдки.

Максимъ Процѣ.

(Що-жь вы на се о. Поливка? — Ред.)

Кумъ Грицъ и Василь.

Василь: — Отъ вже и по святахъ! Теперь не лишае ся нѣчого иншого, якъ брати ся до роботы и — чекати на другѝ свята.

Грицъ: — Або кôлька днѣвъ стояти и тримати ся за животъ.

Вас.: — А то знову якого лиха?

Гр. (спѣвае):

Передъ кождымъ святомъ въ роцѣ
Лемко мае пôстъ,
Вônъ морить ся, голодуе,
Мало що и ѣсть.
За те — якъ пôстъ укôнчить ся
Попустить пасокъ —
Тай прерôжнѝ дары Божѝ
Пхае въ жолудокъ —
Ажь нещасный бунтуе ся
Выкрикае: »Ґвавтъ!«
А найгôрше вônъ мае ся
Въ часъ Рôздвяныхъ святъ.
Тодѣ Лемко въ него сыпле
Лишь горохъ и бôбъ...
Потôмъ стогне и корчить ся
Вôсѣмъ-девять дôбъ!..

Вас.: — Вы вже и до Лемкôвъ берете ся? Я васъ буду дуже гарно просити, щобы вы ихъ не зарывали, бо я также належу до тыхъ Лемкôвъ, а наколи чую, що хтось на нихъ выговорюе, заразъ свербить мя кулакъ...

Гр.: — Не маете чого такъ дуже кукурѣчити ся, бо я нѣчого на Лемкôвъ не выговорюю, лишь кажу те, що правда. Якъ знаете, я также зô всхôдной Галичины. Лемкôвъ прійшлось менѣ пôзнати ажь ту въ Америцѣ, а гдекотрѝ ихъ звычаѣ выдають ся для мене смѣшными. Отъ хоть бы и се, що они на Рôздвянѝ свята варять множество стручковыхъ рослинъ якъ бобу, гороху и т. п. Въ додатку той ихъ спосôбъ обходженя святъ, и перебиранє мѣрокъ въ ѣдѣ и напиткахъ — розсмѣшуе мене. Впрочѣмъ се не тыкае загалу, тôлько одиниць. Що-жь васъ може ту такъ гнѣвати?

Вас.: — Та власне той насмѣшливый тонъ вашои пѣснѣ. Нашь Лемко помимо своихъ блудôвъ, недостачѣ просвѣты, лихого житя и т. п. е однакъ добрымъ чоловѣкомъ. (Спѣвае):

Лемко плацки ѣсть вôвсянѝ,
Бандурки, горохъ —
Пôснымъ пивомъ попивае,
А робить за трохъ!
Постить часто и молить ся,
Пôдлягае всѣмъ,
Людей краснихъ знайти тяжко
На свѣтѣ цѣлôмъ...

Гр.: (спѣвае также):

Рôжнымъ Мошкамъ, заволокамъ
Вônъ вѣрить, ажь гей!...
За нôсъ дасть ся имъ водити
У той бокъ и сей;
Своихъ друговъ-приятелѣвъ
Лишае неразъ —
Й липне до тыхъ вахабуидôвъ
Якъ муха па мазь...

Вас.: — Ну сей разъ заспѣвалисте правду. Они справдѣ ажь занадто добродушнѝ. Часто-густо зайде мѣжь нихъ якій циганъ, крутариско (хоть и баранячa голова) оголошуе ся за ихъ опѣкуна, та й заразъ знаходить кôльканайцять приклонниковъ, котрѝ попираючи его, не вагують ся выступити и противъ рôдного батька. Але научать ся зъ часомъ и они пôзнавати хто имъ спріяе.

Гр.: — Може и пôзнають, але мусять перейти таку саму пробу, якъ чоловѣкъ що купивъ перцю вмѣсто сушеного винограду.

Вас.: — Ха, ха, ха! Фатальна помылка; якже то було?

Гр.: — Та якже бы мало бути? Хлопови »ґрінорови« дали одного разу покушати сушеного винограду, а то ему такъ засмакувало, що побѣгъ заразъ до стору купити собѣ такого доброго за цѣлыхъ 10 центôвъ. Не знаючи однакъ якъ то называе ся, мусѣвъ купцеви показувати чого вônъ хоче и показавъ вмѣсто винограду — перець. Купець сумлѣнно вôдваживъ ему за 10 центôвъ перцю, а хлописко якъ набере повну жменю, якъ насыпле въ уста, якъ собѣ хрупне — то прилетѣвъ до дому неначе опареный... На пытане здивованыхъ домашныхъ, що ему е, крикнувъ на цѣле горло: „Выносѣть ся скорше, втѣкайте, хто где може, бо якъ плюну, то цѣле мѣсто згорить.“ Вôдъ того часу вже навчивъ ся розрôжняти перець вôдъ винограду... Щось подôбного чекае также нашихъ людей.

Пôдслухавъ Чалый.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА."

Въ мѣсяцу децембрѣ м. року приступили до „Р. Н. Союза" слѣдуючи новѣ члены:

	Число въ год. книжц.
Priceburg, Pa.	
Данщанинъ Андр.	907
Хома (Мацко) Митро	919
Найко Василь	920
Масляный Юрко	924
Петрикъ Феньо	925
Mafield, Pa.	
Гладикъ Иванъ	1608
Марковичъ Стефанъ	1567
Штехъ Иванъ	1567
Дутка Иванъ	1567
Телехъ Иванъ	1566
Трембачъ Архипъ	1545
Теленъ Микола	1545
Гойнакъ Денисъ	1544
Мышакъ Алексій	1202
Шлянта Михаилъ	1201
Демяновичъ Мартинъ	1201
Дзвончикъ Леонъ	1200
Ваврикъ Онуфрій	1159
Пещукъ Киприянъ	1159
Дзвончикъ Стефанъ	1158
Канапъ Михаилъ	1102
Борба Михаилъ	1156
Максимякъ Стефанъ	1157
Дзвончикъ Петро	1159
Дзвончикъ Акифа	1671
Максимякъ Емиль	1158
Yonkers, N. Y.	
Павчикъ Федоръ	1091
Ваща Федоръ	1096
Лучковичъ Даміянъ	1100
Дзюба Гарасимъ	1160
Морохъ Федоръ	1161
Дзюбакъ Адамъ	1203
Нанасъ Данько	1204
Демчаръ Павло	1205
Зорило Павло	1099
Олесневичъ Семанъ	1714
Breslau, Pa.	
Шпаєсъ Тимко	65
Пилипъ Андрей	65
Волошановичъ Иванъ	66
Иоливка Иванъ	67
Петрилякъ Иванъ	67
Whitney, Pa.	
Сыряника Иванъ	2052
Марипько Петро	2052
Shamokin, Pa.	
Ревакъ Михаилъ	1073
Грабовска Варвара	1374
Габура Афтанъ	1797
„ Василь	1797
Дудра Стефанъ	2053
Пехъ Иванъ	2053
Куляйда Никита	2054
Новакъ Фени	2054
Бачинскій Михаилъ	2055
Мерена Николай	2055
Прокопъ Єлинокъ	2056
Пелешъ Йосифъ	2056
Данчишинъ Иванъ	2057
Сидлецъ Василь	2057
Мельникъ Мих.	1261
Syracuse, N. Y.	
Гнатко Григорій	
Сидоръ Василь	54
McAdoo, Pa.	
Стика Джорджъ	1336
Вѣгедза Михаилъ	1368
Велькій Иванъ	1474
Мацко Иванъ	1474
Сѣрабъ Лаврентій	1475
Belle Vernon, Pa.	
Фрицкій Грицько	2058
Константиновичъ Мих.	2058
Юрашъ Семенъ	2059
Мотыка Василь	2059
Левинскій Иванъ	2060
Балѣгоцкій Дмитро	2060
Михальскій Антонъ	2061
Гонткевичъ Станиславъ	2061
Таборъ Андрей	2062
Хрушъ Иванъ	2062
Поповчакъ Василь	2063
Кошаръ Осифъ	2063
Lansford, Pa.	
Гойдичъ Семанъ	2064
Ротко Грицько	2064
Гамерскій Василь	2065
Брунда Онуфрей	2065
Полякъ Иванъ	2066
Высоцкій Петро	2066
Вархолякъ Евстахій	2057
Головякъ Денисъ	2067
Молочакъ Алексій	2068
Баринъ Иванъ	2068
Гоцко Петро	2069
Балоничъ Иванъ	2069
Мерена Грицько	2070
Гойда Михаилъ	2070
Демчаръ Дмитро	2071
Ячъ Стефанъ	2071
Червеникъ Иванъ	2072
Яшемскій Павло	2072
Гуза Михаилъ	2073
Рацко Иванъ	2073
Петрикъ Антоній	2074
Лойчакъ Михайло	2074
Ордашъ Андрей	2075
Ридашъ Михаилъ	2075
Гоблонъ Стефанъ	2076
Ґрацонь Евфрозина	2076
Pittsburg, Pa.	
Василько Дмитро	1168
Ватралъ Софронъ	1170
Крупнянинъ Стефанъ	1171
Лучканинъ Теодоръ	1207
Адзима Иванъ	1273
Стерлика Петро	1331
Баньковскій Петро	1333
Гадовапець Василь	1333
Бодпарчакъ Стефанъ	1378
Пастирякъ Лука	1378
Ковальчикъ Андрей	1379
Годовапецъ Михаилъ	1279
Лявровскій Андрей	1441
Михальскій Никифоръ	1523
Крайнякъ Максимъ	1583
Бадаръ Иванъ	1717
Войтовичъ Василь	1718
Бекъ Антонъ	1719
Волчко-Кульчицкій Теодоръ	1720
Порада Иванъ	1721
Паванда Андрей	1720
Яцина Петро	1725
Даньковскій Дмитро	1728
Роханъ Семанъ	1733
Бубенъ Мих.	1738
Дудичъ Мих.	1741
Пупчикъ Марко	1800
Штекля Грицько	1878
Стефановскій Тимко	1881
Здзеба Параска	1884
„ Марта	1272
„ Михаилъ	2077
Крейнничикъ Марта	2078
Маховскій Андрей	2078
Бебла Павло	2078
Барна Семанъ	2079
Кошканичъ Иванъ	2079
Сирко Мих.	2080
Цсялы Иванъ	2080
Рѣпка Теодоръ	2081
Olyphant, Pa.	
Фекула Йосифъ	1064
Зелемъ Василь	1065
Гаврилякъ Стефанъ	1065
Дики Алексій	1066
Спивка Данько	1066
Завишлякъ Петро	1027
Шуфлята Лешко	1068
Криницкій Конрадъ	1069
Гарбера Лешко	1069
Сембратъ Иванъ	1252
Турко Василь	1253
Малинякъ Гилярь	1254
Нестерякъ Сидоръ	1254
Боднишакъ Иванъ	1255
Кобакъ Петро	1383
Бежечъ Юрко	1516

(Дальше буде.)

Д. Пирчъ
секретарь

НОВИНКИ.

Где есть?

Феңко зъ Смôльника (змыслене имя), зъ роду Чехъ; выдае себе теперь за рускаго попа а часомъ за епископа. Бувъ польскимъ Бонiфратромъ (камфотромъ) зôдки за пiятику зôставъ выгнаный. Вступивъ до Василiянъ, а зôдтамъ приволѣкъ ся до Америки. Бувъ якiйсь часъ въ Канадѣ, але зъ причины зимна утѣкъ до Спол. Державъ. Выдае себе за доктора, продае всѣлякй олѣѣ и мира, а послѣдными часами дописуе. стало до »Ам. Р. Вѣстника«. Є высокого росту, добре збудований, около 37 лѣтъ житя. Пôзнати его легко по брудныхъ рукавахъ вôдъ сорочки та по тôмъ, що затинае деякй слова по чески, любить наѣсти и напити ся за чужй грошѣ.

Хто бы знавъ такого чоловѣка, нехай дасть знати до редакцiи »Свободы«.

— **Картярска** траґедiя вôдбула ся въ Мармарошъ Шиґетъ на Угорщинѣ. Поручникъ 85 п. п. Т. Мартевсика програвъ послѣдными часами всѣ свои грошѣ въ карты, а потôмъ нарушивъ часть вôйсковыхъ, порученыхъ ему якъ адютантови батальону. За кôлька днѣвъ мавъ вôнъ здавати касовый рахунокъ и тому удавъ ся до студента правъ. Белѣ Йонаса, котрый бувъ выгравъ вôдъ него тй грошѣ, зъ просьбою и жаданемъ, щобы ему ихъ звернувъ назадъ, бо вôнъ немае иншого способу ратувати ся зъ бѣды. Беля Йонасъ не хотѣвъ на се згодити ся, тогды поручникъ вынявъ револьверъ и кôлька разôвъ стрѣливъ до него, а послѣднымъ цѣльнымъ выстрѣломъ положивъ трупомъ себе самого.

— **Delaware & Hudson** компанiя купила 3 майны одну на Duryea, Green Ridge и Dickson въ Scranton, а правдоподôбно купить ще двѣ майны въ Rendham, Pa.

— **Зъ** Arizona доносять, що мексиканскй Индiяне нападають часто ихъ худобу и крадуть еѣ.

— **Віґґеръ**, римо-кат. епископъ въ Нюарку померъ дня 6. н. ст. януара 1901 р. зъ причины перестудженя.

— **Лѣсничiй** зъ двома побережниками въ Шапкабанѣ темешварского комiтату на Угорщинѣ, знайшовъ въ лѣсахъ, що були вôдданй пôдъ его н дзоръ 15 людей, котрй устроювали собѣ польоване на дичину. Зажадавъ проте вôдъ нихъ щобы зложили стрѣльбы и удали ся зъ нимъ до суду. Коли однакъ они спротивили ся такому розказови, почавъ стрѣляти до нихъ зъ побережниками и двохъ зъ нихъ забивъ, шѣстьохъ зранивъ а црочй повтѣкали.

— **Ґазетка** „Свѣтъ" зôстала перенесена зъ Old Forge, Pa. до Ню Йорку. Редакторомъ еѣ вôдъ теперь В. Туркевичъ.

— **Сли** хто знае адресы Штувдôвъ, що роблять у фабрикахъ въ Пенсилвенiи — зволить донести про се редакцiи »Свободы«.

— **Найбôльшою** фабрикою локомотивъ (енджаѣвъ) е The Baldwin Locomotive Works въ Филаделфiи. Выробляе она по 4 локомотивы на день.

— **21**-ого сего мѣсяця буде въ Индiяноподисъ конвенцiя делеґатôвъ сполуч. углекопôвъ въ Америцѣ, (U. M. W. of A.)

Панько Русинъ колектуе на бѣдну руску церковь въ Чистогорбѣ, пов. сяноцкого, въ Галичинѣ. Мае потверджене вôдъ комiтету церковного, священника, уряду громадского и др. властей.

Дальше справоздане зъ жертвъ зложенныхъ на Р. Н. Д. Е. въ Америцѣ.

Бр. св. Кир. и Мет. въ Шамокинъ, Па. надôслало другу рату	$20.00
Сестр. бр. св. Ольги въ Ню Йоркъ	11.00
Сестр. бр. св. Ольги въ Джерзи Сити	8.00
А. Капеньскій зъ Ню Йорку черезъ бльокъ зôбравъ - - - -	1.50
о. А. Бончевскій черезъ бльокъ -	6.25
Бр. св. Мих. въ Йонкерсъ, I. рата	8.50
Сестр. бр. св. Ольги въ Бруклинъ	16.50
Бр. св. Дмитр. въ Мт. Кармелъ, I. р.	4.50
Тов. им. И. Наумовича, Ню Йоркъ I р.	3.00
Бр. св. Пет. и П., Джерзи Сити I. р.	18.00
„М. Р. Н. Союзъ" „ „ -	1.00
И. Сабатъ Йонкерсъ, черезъ бльокъ	4.00
Г. Дубиньскій, Чікаґо - - -	50
Г. Цвцвва, Йонкерсъ - - -	4.00
Разомъ зложено - -	$103.75
Попередно зъ перенесеня	642.70
По день 1. януара 1901 р. зложено -	$746.45
Розхôдъ за цѣлый рôкъ	$186.64
Остае готôвкою въ касѣ на рôкъ 1901 -	$559.81

Н. Пôдгорецкій
предсѣдатель.

Иванъ Париликъ,
касiеръ.

К. Кирчôвъ
секретарь.

Зъ житя нашихъ фармерôвъ.

Данько: — Дай Боже щастя!

Петро: — Дай Боже и вамъ!

Данько: — Може бы вы були такъ добрй и помогли менѣ пôдôймити фѣру зъ сѣномъ, котра ту заразъ за вашою фармою перевернула ся намъ.

Петро: — Овъ, овъ, зле! Але я пôду заразъ и поможу, нехай лишь доорю сей кавалочокъ поля.

Данько: — О ой, йой! Вы се не зъорете и за пôвъ годины, а мôй отець буде тамъ непокоити ся и нудити...

Петро: — А где-жь вашъ отець?

Данько: — Та лежить тамъ приваленый фѣрою и сѣномъ...

Де-що про Американцѣвъ, Европейцѣвъ та насъ Русинôвъ.

Не одному Европейцеви здае ся, що Америка, то еще на пôвъ дикiй край; що тутъ образоване, релиґiйнôсть и моральнôсть стоять дуже низько, що для Американця богомъ есть лишь »всемогущiй доляръ«. Тымчасомъ хто жiе довшiй часъ въ Америцѣ и старае ся пôзнати той »новый свѣтъ«, той скоро прiйде до иншого переконаня. Тутъ мала дитина чуе въ собѣ бôльше самостôйности якъ въ старôмъ краю пересѣчный интелиґентъ. Тамъ все дѣе ся примусово, тутъ добровôльно! Тамъ часто не вôльно тримати ся иншои церкви (прим. въ Росiи) тôлько »державнои«, бо инакше переслѣдують и на Сибиръ высылають; тамъ не вôльно по людски думати и учити ся, бо грозять арештомъ и кайданами; тамъ бôльше уважають на формы и поверховне образоване, коли, противно, въ Америцѣ все розвивае ся цѣлкомъ природно и свобôдно.

Тому не дивно, що Америка за 400 лѣтъ станула въ многихъ взглядахъ высше якъ Европа за 2000 лѣтъ. Примѣромъ, въ Америцѣ, въ школахъ низшихъ и высшихъ учать всего дуже практично, всего; то есть тыхъ рѣчей що потрѣбне до житя и то учать такъ хлопцѣвъ якъ и дѣвчатъ. Въ школахъ кладуть велику вагу на ґiмнастику и на забавы, а не на латину и греку и другй предметы, що въ житю лишь одиницямъ потрѣбнй. Релиґiйнôсть стоить тутъ высше якъ въ Европѣ, чого доказомъ велике множество церковь и релиґiйныхъ товариствъ. Тамъ богато удаваного, фалшивого и примусового, тутъ кожда народнôсть и церковь розвивае ся свобôдно после звычаю, свѣтогляду и стану образованя своихъ членôвъ. Американцѣ кладуть менче ваги на обряды, а бôльше на розвôй ума, серця и чувства религiйно-морального. Въ Америцѣ суть деякй церкви, въ котрыхъ женщины суть проповѣдниками (пр. Salvation Army, Юнiтарiяне и др.)

Рускiй народъ въ Америцѣ твердо тримае ся своеи вѣры. Вправдѣ, доходы декотрыхъ панъ отцѣвъ упали, бо тамъ де давно тримавъ силомôцъ оденъ священникъ кôлька церковь въ своихъ рукахъ, днесь сидить 4 до 5 священникôвъ, але се не значить, щобъ упадала вѣра. Одна лишь бѣда зъ америк. Русинами, а се те, що богато есть нашихъ людей неписьменныхъ и длятого всякiй поступъ есть повôльный.

Американцѣ обходять декотрй свята, якъ Рôздво, новый рôкъ, дуже торжественно; на Рôздво примѣромъ справляють у себе деревце (сосонку) и убирають еи розличными сладостями!... Кожда добра жѣнка достае вôдъ мужа рôздвяный подарунокъ и иде до мѣста, щобъ накупити рôжныхъ новинъ! Тай дѣти мають велику втѣху, бо родичѣ справляють имъ крôмъ деревця новй убраня и всѣлякй забавки. Однымъ словомъ на Рôздво всьо вôджывае и радуе ся!

Въ старôмъ краю о бѣдныхъ не дбають на Рôздво и, на встыдъ и ганьбу, богато жебракôвъ иде. хата вôдъ хаты, простягаючи руку о милостиню. Въ Америцѣ також е досыть бѣдныхъ, але они не жебрають публично. Кожде мѣсто мае т. зв. poor house (дôмъ для убогихъ), а кожда церковь, товариство (братство) дбае о своихъ бѣдныхъ членôвъ, устроюючи въ свята даремнй обѣды и т. п. и тымъ позыскуе собѣ богато новыхъ членôвъ. Кожда бôльша редакцiя жертвуе що року по пару тысячь дол. на рôздвяный подарунокъ для бѣдныхъ.

Въ Америцѣ суть осôбнй добродѣйнй мужескй и женскй христiянскй товариства, котрыхъ члены вôдвиджують бѣдныхъ и заосмотрюють ихъ въ теплу страву, угле, убране, а навѣть достарчають имъ овочôвъ и цвѣтôвъ. Добре-бъ було, щобы и нашй рускй парохiи, братства, читальнѣ и другй товариства устроювали зъ нагоды Рôздва у себе т. зв. деревця, (сего року таке устроюе сестр. братство св. Ольги въ Бруклинѣ) бо черезъ тое не тôлько заховавъ бы ся нашъ рускiй звычай »Коляда«, але також пôдносила бы ся взаимна любовь и руске чувство.

Американцѣ на Рôздво бавлять ся и веселять та не пересичують стравами, и горячихъ напиткôвъ не уживають. Для приемности Американця выстарчить красно заграти на фортепянѣ, заспѣвати въ церквѣ або въ дома, зъѣсти пару бананôвъ, кейкôвъ (медôвникôвъ) й паѣвъ (пляцкôвъ), поколысати ся въ выгôднôмъ крѣслѣ.

Русинъ противно, якъ не напе ся доволѣ, або не наситить ся добре, и файки не закурить, то у него не свято! А понеже мы жiемо въ Америцѣ, длятого треба намъ застосовувати ся до тут. обставинъ, жити мѣрно и ощадно, горячихъ напиткôвъ не уживати, мешкати и ходити чисто, хоть бы и убого, а якъ прiйде свято, взяти до рукъ розумну книжку або ґазету, и вмѣсто выдавати грошѣ на пiятику, дати ихъ на якусь добру народну цѣль. Тогды празникъ обôйде ся по христiянски, зробить ся вѣчну памятку для добра и поступу нашои Матери-Руси!

Н. Пôдгорецкій.

ВСЯЧИНА.

ФЕЦКО ЗО СМОЛЯНЫМЪ РОЗУМОМЪ.

Якійсь Фецко зо Смольника, а може зъ якого Устя, хто тамъ знае, въ 46. ч. »А. Р. Вѣстника« каже, що длятого така нужда на амер. Руси, бо деякі священники не ходять въ »коларахъ«. Вонъ то зве, що не носять ся по канонічному. Шкода, що вже посивѣвъ(?) — якъ самъ каже — а плете такі дурницѣ. Видко, що у него и мозоґъ зо смолы.

АМЕРИКАНСКІ ЗИҐАРКИ.

Зиґарки въ Америцѣ суть дуже дешевѣ такъ, що и найбѣднѣйшій носить »золоту« цибулю въ кишени, зъ котрои звисае грубезный ланцухъ. Але передъ 40 роками оно такъ не було, зиґарки були дорогі, бо въ цѣлой Америцѣ не було нѣ однои на то фабрики, кожде колѣсце и кожду частину найменшу мусѣвъ робити фаховый роботникъ рукою, а ті зиґарки, котрі були, спроваджувано ажь зъ Нѣмеччины, Швайцаріи и Анґліи, отже яко спроваджованѣ рѣчи були дорогі. Першу фабрику зиґарковъ побудовано 1850 р. коло Бостону, але зъ неи пожитку не було жадного, бо фабриканты внедовзѣ збанкрутовали. Доперва по домовой войнѣ т. є. по р. 1863 Американцѣ познали значѣне гасла »свой до свого« и почали больше звертати увагу на домашный промыслъ. Днесь єсть въ Америцѣ 3 великі фабрики зиґарковъ въ Waterbury, Conn., Waltham, Mass. и Elgin, Ill. Лишь одна зъ тыхъ фабрикъ высылае рочно 2 миліоны зиґарковъ розличного рода. Американскі зиґарки мають ту славу, що дуже точно показують годины.

НЕМА ЛЬНУ.

Хотяй американска земля яка богата, крыє въ своимъ нутрѣ дорогі металѣ, вуглє, нафту, и єсть досыть плодовита, то таки мае она хибу — на нѣй не може зародити ся порядный ленъ. Нѣкій Альбертъ Паверсъ, котрый перше занимавъ ся фабрикованѣмъ выробовъ зъ льняного полотна оповѣдае, що американске прядиво льняне не єсть однаково мôцне и не надае ся до выробу красного полотна. Причина тому єсть за часто змѣнный климатъ въ Америцѣ. Понеже ту надмѣрна посуха дуже часто мѣняєсь зъ мокрою вохкостію, длятого ленъ пôдлягаючи наглымъ змѣнамъ посухи и вохкости стае нерôвно всюды мôцный, рве ся скоро и неможливо зъ него выробити красного полотна. Ленъ потребуе лагôдного и постоянного климату.

МОЛЯСЫ ШКОДЛИВІ.

Матери не повинні давати дѣтямъ молясôвъ на хлѣбъ, бо правдивыхъ молясôвъ теперь нема а то, що за молясы продае ся, єсть шкôдлива мьшанина. Давно буйно дуже рôсъ сей овочь въ державѣ Луізіяна, але вôдъ коли плôдъ ихъ зачавъ упадати, то давнѣйшій купцѣ молясами, щобы не выпускати грошей зъ своихъ рукъ, почали домѣшувати Sorghum, зерна зъ багнистого проса и ґлюкозу (цукеръ зъ винограду) и таку лишь мѣшанину вмѣсто правдивыхъ молясôвъ можна достати. Лѣкарѣ зôзнають, що така мѣшанина єсть шкôдлива и мѣстить въ собѣ такожь отрую.

ВМЕРТИ НИЧЬ НЕ КОШТУЄ.

Вмерти легко, але бѣда тому бѣдному, котрому припаде обовязокъ справляти похоронъ, а особливо въ Америцѣ. Неразъ ощадженый грôшь зъ цѣлого року треба выдати. Инакше дѣє ся въ малôй републицѣ — Швайцаріи. Въ декотрыхъ кантонахъ Швайцаріи ховають тѣла умершихъ цѣлкомъ даромъ. Трумна, цвинтарь, возы а навѣть духовна услуга оплачують ся правительствомъ. Доносять, що всѣ люде, бѣдні и богаті послугують ся такимъ способомъ хороненя тѣлъ померлихъ.

ХИНЬСКІ ПРИПОВѢДКИ.

Хинцѣ (Чайны) мають въ своѣй мовѣ богато приповѣдокъ, які зобравъ оденъ писатель, Ферд. Гайдль въ книжцѣ: Релиґія и культура въ Хинахъ. Деякі мы подаемо:

— Хто хоче утримати приятельство на доброй стопѣ, най продае кумамъ на боргъ и нѣколи не впоминае ся грошей.

— Сли хто є богатымъ, мае кревныхъ зô всѣхъ станôвъ; бѣдного нѣхто не знае.

— Въ вязници знайдешь чемнѣйшихъ людей, якъ въ домахъ цла (custom house).

— Сли ты бѣдный, жаденъ богачь не прійде зъ помочею; однакъ сли захоруєшь, то кождый знае рецепту, яка повинна помогти.

— Сли зачне падати дощь, а ваша мамуня захоче въ друге вôддатись, то нѣхто не годенъ ихъ встримати.

— Та брама найлѣпше замкнена, яку можна оставити отвореною.

— Такожь найдурнѣйшій знае, що значить слово »богачь«; а є богато мудрыхъ, котрі не розумѣють слова »бѣдакъ«.

— Хоть бы звѣзда щирымъ серцемъ хотѣла, то мѣсяцеви не годна помогти.

— Вчені говорять о книжкахъ, дурнѣ о свиняхъ — даруйте за слово.

— Лекше рядити цѣсарствомъ, якъ родиною.

— И цѣсарь не чуєсь здоровшимъ въ палатѣ, сли хорый на селѣ.

— Дорогоцѣнні рѣчи суть послѣдными, які люде купують, а першими, які продають.

— За богато духа мати, ще довго не буде значити: досыть мати.

— Хто не хоче ошукатись, най въ трохъ склепахъ пытае о цѣну.

— Великі пріємности бувають продані за цѣну великихъ болѣвъ.

— Ошукай мандарина, але не дразни єго.

— Вязницѣ заперті день и нôчь та мимо того повні; церквы отворені все, а завсѣгды порожні.

— Держать войско тысячѣ днѣвъ, щобъ тôлько єго разъ ужити.

— Найрозумнѣйша женщина достае звычайно найдурнѣйшого мужа.

БЛИЗНЯТА.

Мати: — Марисю, що тамъ стало ся?

Нянька: — Ахъ, зъ тыми близнюками правдива кара божа. Одно плаче, бо лыкнуло забавку, а друге заводить зъ спôвчутя, и обоє такъ вьють, що справдѣ не знаю, котре зъ нихъ лыкнуло.

ПО ЧѢМЪ ПОЗНАТИ НАЙРЕВНѢЙШОГО?

Що уніяцкій хлѣбъ Лемка єсть а цареславіє хвалить; суду боитѣ ся и тогды забувае языкъ въ ротѣ, сли о те пытають; брехавъ въ »Поляку в Америцо«, а теперь плаче на того Лемка въ хрунѣвскôмъ »Гавкапинѣ«. Щось подôбного сказавъ вже тому 10 лѣтъ п. Салей въ ам. »Рускôмъ Словѣ« (ч. 21. р. 1891) въ дописи »Кумъ не кумъ — а зъ грушки на долину«.

СТУДЕНТЪ У КРАВЦЯ.

Студентъ: — Се убране для мене за широке!

Кравець: — Нѣмъ заплатите, то якъ разъ буде добре пасовати.

Пѣснь деякихъ Русиновъ въ Канадѣ.

Ой Канадо, Канадочко
Ты великій краю,
Неоденъ собѣ погадавъ,
Що буде у раю.
А якъ прійшовъ да Канады,
Манъ грошей не много,
Купивъ стрѣльбу тай зиґарокъ
А бôльше нѣчого.
Хлѣба нема, дѣти плачуть
Жѣнка нарѣкае:
„Ой ты казавъ, що тутъ панство,
Бѣда панство мае.
Нема церкви анѣ корчмы,
Нема де побути
Навѣть нѣхто не вмирае —
Нѣчого не чути.
Ще якъ собѣ нагадаю
Ті слова жидôвки,
Що якъ умру нѣхто не дасть
Порцію горѣвки."
„Ой цить жѣнко, не вôдказуй
Не смути дитину
Куплю тобѣ черевики
И капелюшину.
Ой якъ ты ся переберешь
Выйдешь межи люде
Всегда тобѣ лекше стане
Весело ти буде."
„Нема менѣ веселѣйше
Якъ у рôднôмъ селѣ,
Коли зъ церкви повертаю,
Вступлю на весѣлє.
А зъ весѣля до корчмоньки,
Зъ корчмы на хрестины,
А зъ хрестинôвъ на поминки
Далѣй кождой днины.
А тутъ бѣда всего нема:
Треба бы робити,
Треба тяжко працювати
Хочешь въ свѣтѣ жити."
„Ой цить жѣнко не жури ся
Щось мемо робити
Колись купимъ собѣ „боґу"*)
Мемо ся возити.
Не мемъ пѣшки тай ходити
Але мемъ ся везти
Ще тя мушу тай изъ „боґі"
До хаты занести."
„Чого таке говорити
Чого таке плести
Якъ ты можешь мене зъ „боґі"
Да хаты занести?"
„Жѣнко моя солоденька,
Ґосподине люба,
Та бо кажешь, що тутъ бѣда
А ты така груба.
А Анґличка собѣ панѣ
Тоненька и блѣда,
А ты сыта якъ безрога
Тай ще тобѣ бѣда."

27. нов. 1900 р. Гр. Приґроцкій, Стюартборнъ, Ман., Канада.

*) Американскій возокъ на одного коня.

Пѣснь галицкихъ господарôвъ.

Ой Канадо, Канадочко
Маєшь землѣ много,
Израдилась въ Галичинѣ
Ґазду неодного.
Та не того израдила,
Що вôнъ еміґрує,
Але тогось израдила,
Що вôнъ ґрунтъ купуе.
Бо той що ґрунтець купуе
Грошей позичае,
Жиды прійдуть хлѣбъ заберуть
Зъ голоду вмлѣвае.

Н. Приґроцкій, Стюартборнъ, Ман., Канада.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды напуе брехня,

Въ вашихъ лишь серцихъ, о братя,
Най но повстане вона!

Ів. Франко.